

Med rett til bigami

Av FREDRIK WANDRUP

- Tittelen på boka mi henviser til den såkalte bigamiloven, eller Lex Nygaardsvold, som den er blitt kalt, sier Kim Småge.

NY BOK

I dag lanserer hun sin nye roman «Lex Love», som oversatt fra henholdsvis latin og engelsk betyr noe slikt som

kjærlighetsloven.

- Denne loven ble vedtatt av regjeringen Nygaardsvold i London i 1942 og gikk i korthet ut på følgende: En norsk soldat stasjonert i England kunne bli innvilget skilsmisse fra sin norske kone og gifte seg på ny i England. Dette kunne skje uten at kona hjemme ble orientert. Ikke nok med det; loven oppfordret faktisk til ikke å informere konene hjemme i Norge, forteller Kim Småge.

Med denne loven som bakgrunn har Småge spunnet en uhyggelig romanintri som på effektivt vis binder fortid og nåtid sammen. En forlagsmann med sans for sensasjon kunne gjerne reklamert for «Lex Love» ved å love leseren at den inneholder både incest, mord, svik og hevn - foruten en utpekult form for «voldtekt», med mannen som offer. Og bigami selvsagt.

Som Småge skriver i boka: «Livet er det minst fornyende som fins, det bare durer på med sine Evige Tema: mor/sønn, far/datter, mann/kvinne, kjærlighet/svik. Om igjen og om igjen. Det er bare rot. Rot heile greia.»

Psykisk helvete

- Jeg opplever at boka først og fremst handler om fortelle, sier Småge selv. - Bigamiloven hadde tragiske følger for en rekke kvinner. Men de torde ikke stå fram, selv ikke da Ragnhild Varnbo fikk loven opphevet i 1946. Kvinner had-

de ikke sjøtillit nok den gangen til å samle seg i protest. I stedet fant de seg i sin skjebne, som betydde oppbrudd, følelsesmessig sjokk og økonomisk katastrofe. Det har vært et helvete for mange kvinner å jobbe seg gjennom de psykiske ettervirkningene av denne loven.

- Du skriver mest om den neste generasjonen?

- Jeg undersøker hvilke følger det kan få når fortida blir holdt skjult for deg. Når det skjer, mister du evnen til å gjøre selvstendige og ansvarlige valg.

Skriver om menn

- Selv om hovedpersonen er kvinne, handler boka mye om menn og mannsmiljøer?

- Oljeboomen har jo ført til at en ny generasjon menn tilbringer lange perioder på supplybåter og dykkerfartøyer i Storbritannia. Min hovedperson finner ut at hennes samboer har et dypt forhold til en kvinne med en liten datter i Peterhead i Skottland. Deretter tar hun sin hevn, som jeg tror er ganske grusom. I denne historien har jeg skildret særlig tre menn nokså nærgående, tre mannstyper som jeg kjenner godt. Tidligere har jeg vært litt redd for å skape mannlige skikkelser, men hvorfor skulle jeg være det? Man behøver ikke være mann for å kunne skrive om menn.

- Enkelte av dine menn får temmelig hard medfart?

- Det viktigste for meg har vært å skildre menn nyansert, på godt og vondt, ikke som klisjeer. Overfor samboeren opplever jeg at hovedpersonen tar en både utpekult og raffinert hevn. Hvis den funker, kjenner jeg kanskje mannspsyken bedre enn jeg tror. På den andre siden har jeg ligget våken om natta - nesten med skyldfølelse - og tenkt på scenen i boka mellom hovedpersonen og faren hennes. Den opplever jeg som temmelig tøff, sier Kim Småge som reiste til nordkysten av Island for å få avstand til sitt hjemmemiljø mens hun skrev «Lex Love».

Hun bodde på et bittelite

Kim Småge, som nå er ute med ny bok, kommer direkte til Norge fra Frankfurt, der 15 000 tyskere i løpet av noen måneder har kjøpt hennes forrige roman «Kainan». Den blir nå trykt i ytterligere 10 000 eksemplarer.

(Foto: Arne V. Hoem)

sted som het Skagafjorðr, og ryktene gikk om at det var selveste Margit Sandemo (svært populær på Island) som satt på hotellet og skrev.

- På Island opplevde jeg et fantastisk kvinnehelvete, fortel-

ler hun. - På et sted med 360 innbyggere, deltok 120 i en lokal kvinnekafé.

- Kvinnen i din bok er sårbar, men samtidig sterk?

- Det har hun felles med mine tidligere hovedpersoner.

Også hun er preget av å leve nært knyttet til et maritimt miljø på kysten av Sunnmøre. Selv har jeg levd 12 år i området rundt Fosnavågen, like innfor Runde. Kvinnene på de kanter er sterke typer som er vant til å fikse hverdagen. Når jeg skriver, er jeg ikke redd for å la kvinnene bruke sine maskuline sider. Kanskje er det også derfor så mange kvinner er opptatt av bøkene mine? sier Kim Småge.

Talent i full blomst

Du tar ikke feil av ung talent i ferd med å folde seg helt ut, så fullbærent at det ikke lenger gir mening bare å si at gutterne er lovende. I går kveld skjedde det for åpen scene, da Vertavokvartetten inntok podiet i Den Gamle Logen.

For der innledet de en kammerkonserterie som nok skal bidra til å

KONSERT

Vertavo-kvartetten m/Hans Christian Bræin, klarinett; Den Gamle Logen. Verker av Haydn, Stravinskij og Brahms.

Berit og Bjerg Værnes,

Øyvor Volle og Nora Taksdal, i fremste rekke blant tilvekstgenerasjonen av norske musikere. I hvert fall hvis de holder profilen like høyt som på åpningskonserteren, der de ga seg i kast med Haydn, Stravinskij og Brahms, og slett ikke med de enklere delene av komponistenes verkliste.

Allerede programsettingen krever en god porasjon suffisance, som er noe av forskjellen på Vertavo-kvartetten nå, og da de startet opp, for noen sesonger siden. For det gikk ikke mange takene av Haydns G-dur kvartett opp. 77/1, før vi skjønte at vi hadde å gjøre med musikere som kan og vil, og vet det

selv. Det gir djervhet til posituren og nerve til framføringen, på en måte som også bærer passasjer der mangelen på rutine slår igjennom.

Særpreg

Dem var det til gjengjeld ikke mange av, verken i Haydn, Stravinskij eller Brahms, selv om det orkestrale tilslaget i Brahms Klarinettkvintett op. 115, nok var noen nummer større enn kvartetten helt klar til å hamle opp med. Til gjengjeld fikk de også der befestet inntrykket fra Haydn og Stravinskij, av et kammerensemble med særpreg.

For sammenlikner vi de fire med sine litt eldre, men fortsatt unge

mannlige kolleger blant norske kammermusikere, avtegner det seg en tydelig temperamentsforskjell.

Heftig spiller de alle, det høres åpenbart både sjangeren og musikergenerasjonen til. Men der andre nesten hemningsløst går etter råere uttrykk, sikter Vertavokvartetten seg inn mot en mer finstemt klang, fast i konturene, men bløtere i omrisset.

Uttelling

Dét ga uttelling, for eksempel i det tredje av Stravinskij «Trois piéces», så utsøkt spilt at knapt noen andre kunne ha gjort dem det etter. Og framfor alt i samspillet med Hans Christian

Bræin i Brahms, med en klarinettene av det slaget som er så vakkert at du kunne grine.

Den vokser fram umerkelig, nærmest fra ingenting, og tegner opp melodilinjene så bløtt og forsiktig at den liksom er redd for å gjøre vold på musikken. Og derfra fyller den gradvis hele rommet, med et løft som rykker fortolkningen løs fra tid og sted.

Det skal lydhør musisering og stor musikalitet fra ledsagerne for å kunne skyggelegge omrisset rundt et slikt uttrykk. Derfor unte vi dem seiersglimtet i øyekroken til slutt, der de blussende og ublasert tok for seg av applausen.

Ståle Wikshåland

NY ROMAN
ØYSTEIN WINGAARD WOLF

Det portugisiske krigsskip

HASCHEROUG & CO